

Szerkesztői iroda:
Piacsor, Kapeller-ház
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.
Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDAJA.
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél 2
Negyed 1
HIRDETMEYNEK DÍJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilvánt. sora 15 kr.

Trefort miniszter jubeliama.

A közoktatásügyi miniszter folyó hó 3-án érte meg miniszterségének tizedik évforduló napját. Az első és egyedüli a magyar felelős miniszterek közt, ki ily ritka ünnepet ültet s a külföldi parlamentáris kormányok tagjai közt is nagyon kevesen vannak, kik ily hosszú időt át állhattak az ügyek élén. Es Trefort tíz évi működése minden esetre maradandó emlékeztető lesz, szoros kapcsolatban áll közoktatásügyünk nagy föllendülésével. Mintán holdogult Eötvös József megvetette az alapot, Trefort Ágoston sok nehézségek, sok heves támadás közt is kitarotán és sikerrel folytatta a megkezdett művet s az adatok, melyeket most olvasunk e tiz évről, ékeesebben szólnak sok hangzatos dicsőretnél. E tiz év alatt a népiskolák száma 13,798-ról 15,324-re emelkedett, a tanítóké 17,792-ről 21,664-re, az iskolába járó gyermekeké 1,152,115-ről 1,619,692-re, az iskolákra fordított költség 3,760,123 forintról 10,057,149 forintra. Tehát majd félmillióval több gyermek jár most iskolába, s az ország háromszor annyit áldoz most a népnevelés ezelőjára, mint egy évtizeddel ezelőtt. Állami népiskola akkor egy sem volt, most van 266, községi volt 479, most van 1669. Nagyt haladt oktatásügyünk terén a magyarosodás is, mert míg ezelőtt tiszta magyar tannyelvű népiskola 5819 volt, ma 7342 van, tehát másfél ezerrel több, míg a tiszta német, tót, román sat. nyelvű iskolák száma jelentősen csökkent. Trefort állította fel az állami felsőbb leányiskolákat Budapesten. Kolozsvárt, Trencsében, Maros-Szigeten, Lőcsén és Sopronban, alatta nyílt meg a kolozsvári egyetem; létrejött az iparmúzeum, zeneakadémia, rendeztetett a Tereziánium, meg van indítva a képzőművészeti akadémia ügye, jeles sikerrel működik a mintarajziskola, fölépült az orvosi egyetem s általában élénk pezsgés uralkodik minden irányban és ha van még sok teljesületlen terv és sok kívánni való is, a miniszter maga bizonyos leginkább fog törekedni azok megvalósításán, mint azt ki is jelentette a nála tisztelgett küldöttségeknek.

A tisztelgők sorát a miniszterium személyzete nyitotta meg délelőtt tizenegy órakor, átnyújtván egy díszalbumot. Tanárky Gedeon államtitkár mondott üdvözlő beszédet a miniszterhez. Trefort miniszter válaszában megemlítte, hogy jobb fájdalommal emlékezteti a csak közelítő elhunyt Szende Bélára, ki rövid idő múlva szintén tíz évi minisztersége jubileumát ilhette volna meg. Melegen kiemelte aztán a vele együtt fáradó férfiak buzgalmat, utalt a még előttük álló teendőkre s élénk eljenzés kísérte szavait, midőn így szólt: „Nagy feladatok várnak reánk, midőn télen visszavonulásra magamban sem hivatást, sem kedvet nem érzek s kettőztetett erővel fogok önnökkel együttazok megoldására, működni“ Végül köszönetet mondott a szives megemlékezésért. Ezután következtek a többi küldöttségek: a műegyetemé Szily Kálmán rektor, a közoktatásügyi tanácsó Stoczek József,

a tudományegyetemé Jendrassik Jenő, a tanfelügyelőké Békéy Imre, a középiskolai tanártestületé Lutter Nándor vezetése mellett. A képzőművészeti társulat, muzeumok, a rabbiképzőintézet sat. szintén küldöttséggel tisztelkedtek. Budapest fővárosa nevében pedig Gerleóczy Károly helyettes polgármester intézett meleg hangú üdvözlő feliratot a miniszterhez, utalva arra, hogy Trefort Ágost tíz évi minisztersége alatt mily lendületet nyert a főváros oktatásügye, mennyire gazdagodott Budapest a művészet és műipar dicsére valló épületekkel. A kolozsvári egyetem nevében Szász Károly miniszteri tanácsos művészi kiállítású feliratot nyújtott át, mely azt is tudatja, hogy az egyetem tanári testülete e nap emlékére Trefort-alapítványt tett.

A tisztelgések déli tizenkét órakor értek véget. Délután három órakor volt a Fröhner vendéglőben rendezett díszlakoma, melyben mintegy százhuszan vettek részt a miniszterium, az akadémia s a főbb tantestületek tagjai közül.

Magyarország öt évi népesedése.

Magyarország népesedési statisztikája a tavaszi népszámlálás alapján nem rég jelent meg a statisztikai hivatal kiadásában. Ezen adatok szerint a magyar korona tartományainak összes területe 1880-ban volt 335.116-80 kilométer, lakosainak száma 16.118.203 és ezek 116 szab. kir. s 137 rendezett tanácsu városban. 1914 nagy, 16.177 kis községben s 6625 tanyában megoszolva laktak. Igen jól látható ezen adatokból azon kedvező befolyás, melyet a jó termő évek a népesedésnek minden viszonyára gyakorolnak. Feltűnő az különösen a házasságok kérésénél, a mennyiben a házasságok száma a jó termésre következő években jelentősen emelkedést mutat. Házasság kötetett:

1876-ban 135,011	1877-ben 125,064
1878-ban 129,346	1879-ben 140,261
1880-ban 124,860	

Legjobban kiemelkedik itt az 1876. és 1879-ik év, de jól tudjuk azt, hogy 1875-től kezdve csakis két évben, t. i. 1875. és 1878-ban volt jó termés. Hasonló vehető észre a születések statisztikáján. Született:

1876-ban 613,849	1877-ben 595,984
1878-ban 592,854	1879-ben 635,740
1880-ban 597,791	

gyermek. A 600,000-et ismét csakis a fentebb kiemelt két esztendő, t. i. 1876. 1879. éri el.

A halálozásoknál a viszony éppen ellenkező, t. i. a

Különbféle passiók.

De gustibus non est disputandum — ha tehát a krónikus azt beszéli, hogy Venezel cseh királynak nem volt nagyobb öröme, mint ha térdig érő hóban járkálhatott, nem tehetünk egyebet, minthogy őszinte sajnálatunknak adjunk kifejezést, hogy ő felsége az évek csak kisebb részén üzhette eme kedvtelést.

Önzéssel teljes szenvedélyt, s a mellett nagyon veszedelmeset képez a hamispénz-gyártás; de veszt veszedelmességéből, ha koronás fő úzi, mint IX. Károly francia király, mert „szerecsene, hogy a király megkegyelmezhet saját magának“, szokta volt L. bibornok mondani.

XIII. Lajos király is nagyon értett a pénzveréshez, a mellett üzte a kötélverést, fametszést, néha megborította egész környezetét, megtanulta a czukrázatot s végre a peccenyé „spékülésében“ nyert oktatást. Ha a király az ő öz-vagy borjuzombjaival volt elfoglalva, minisztereinek sokszor óraszámra kellett antichambrirozni, „mert ő felségének nem volt ideje.“

Hortensius római ügyvéd elég gazdag volt azon szenvedélyének eleget tehetni, hogy nyárfáit borral öntözte. Hogy miként ragadt rá a fák e szeretetteljes ápolása, arról hallgat a krónika, azt azonban följegyezte számunkra, hogy a doktor urnak óriási emlékező tehetősége volt.

Szerényebb volt azon gentlemannak szenvedélye, ki egész életét a bor nemes művészetének szentelte. Egyik londoni külvárosban egyszer a színházban oly darabot adtak, melyben többi közt egy vadász és egy medve is szerepelt. A vadász találkozott a medvével. Ez hátsó lábaira állt, s egyenesen a vadásznak tartott. Elkezdték egymást boxolni. Pár percnyi küzdelem után a vadász a medvét a földre boxolta, s azután ráülvén egy bravour-áriát énekeltek el. Fjatal emberünk nem tűrhette, hogy mindig a medve legyen a legyőzött; fölment a színpalak mögé, megvesztegette a rendezőt, hogy ő ölthesse magára a medvét, s ő állhasson szembe a vadászzal. A rendező meghagyta magát vesztegettetni. Mikor a vadászzal való jelenet következett, a medvebőrbe bujt fiatal ember — rendkívül gyakorlott boxoló lévén — nemsokára földrepeterte a vadászt. Azután ráült, s a közönség falrepsző kaczaja és viharos tapsai közt, a medve énekelte el a bravour-áriát.

A közép korban élt egy olasz lovag, ki tizennégy-szer vívott halálos párbajt azért, hogy melyik nagyobb

jó termő évek után a halálesetek száma rendesen csökken. Meghalt ugyanis:

1876-ban 478,684	1877-ben 499,343
1878-ban 520,975	1879-ben 501,724
1880-ban 529,213	

ember.

A társadalmi élet erkölcsi alapja azonban az összehasonlítás alapjául szolgáló öt év alatt fokozatos hanyatlást mutat. Ez látható az elválások számának fokozatos növekedéséből. A házassági elválások száma:

1876-ban 910	1877-ben 914
1878-ban 977	1879-ben 1005
1880-ban 1240	

a két utolsó év alatt, tehát az elválások száma az ezeret is meghaladva, rohamos emelkedést mutat.

Alsófehérmegyei községi- és körjegyzők együletének közgyűlése.

Az alsófehérmegyei községi és körjegyzői egyület folyó hó 3-án Tövis községben tartotta meg évi rendes közgyűlését a távol vidékekről összegyűlt tagoknak szép számban történt részvéte mellett.

A választmány előleges tanácskozása után 9^{1/2} órakor Tövis község iroda helyiségében kezdetét vette a közgyűlés Török Bertalan együleti elnöknek az egyület életét, vagyoni állását híven előtűntető beszédével. A terjedelmes elnöki megnyitó beszéd éljenzéssel fogadtatott, mely után Imreh József terjesztette elő az egyület pénztári és vagyoni állását, mely szerint takarékpénztárban van 300 frt 19 l r tőke, a pénztár pedig 22 frt 37 kr készpénzzel rendelkezik. A számadások rendben találtatván, elhatározta a gyűlés, hogy volt krakkói körjegyző és buzgó együleti tag, Boecnik Ignác özvegyének vagyoni erejéhez mérten 15 frt segély adassék. Ezután együleti elnök felhívta a tárgysorozatba első értekezőnek kiirt Tanczos János vajasdi körjegyzőt, a „szerződésekről és azoknak mikénti szerkesztéséről“ irt értekezőnek felolvasására, ki is a nagy gondról és szakértelemről tanuskodó terjedelmes értekezését fölolvassa, — a közgyűlés általános helyeslés között köszönetet szavazott értekező tagtársnak.

Ezután Frits Vilmos, a csombordi járás segéd-szolgábjára felhivatott a katonai ügyekben való eljárásról irt értekezőnek előadására; a szintén gondos tanulmányozásról tanuskodó értekező két együleti tagnak bírálatra és véleményadásra kiadatni határozatokat, s egyszersmind az elnökség utasított, hogy a szükséghez képest kiegészítendő igen czélszerű értekezést nyomassa ki s a jegyzők között a katonai s különösen a sorozási ügyek pontos vitele tekintetéből osztassa ki.

költő, Dante-e vagy Ariosto. Halálos ágyán azután bevallotta, hogy egyiket sem olvasta.

De hogy visszatérjünk a boxoláshoz. Haymann festő és barátja Gramby marquis szintén szenvedélyes boxclók voltak. A marquis egykor félkereste barátját, hogy fesse le arczképét. Haymann tréfásan jegyezte meg, hogy boxoljanak előbb egy kissé. Gramby nevetve fogadta el az ajánlatot, de később annyira belemelegedett a dologba, hogy a festő nevének ugyancsak fáradságába került a küzdőket szétválasztani. Az urak rendezték derangirt'öltözetüket, Haymann előkereste szétszórt festőszereit s azután kezdődött az „ülés“.

Egy angol alávaló sportnak hódolt. Ezt az angolt a montanai csata után többször látták Garibaldi seregében. Ez a fickó rendkívül messze hordó fegyverével egy egy golyómentes helyre vonta meg magát, s innen kényelmesen puffantgatott le mindenkit, ki fegyvere elé került. Egy naplőba azután hűsögesen följegyezte minden gyilkosságát.

Méltó helyet foglal el mellette egy XV. Lajos korabeli nemes, ki egy kivégzésről sem hiányozhatott. Mikor a hirhedt Damient XV. Lajos ellen elkövetett gyilkossági kísérlet miatt (1757. január 5-én) márczius 28-án a Grève-téren kivégezték — négy lóval darabokra szaggatták — nemesünk későn érkezett. A hóhér észrevette őt, s e szavakkal kérte a közönséget, hogy nyissanak neki utat: „Hagyják ez urat előrejönni, ő mükedvelő!“

A tűz, a parázs nem éget oly melegen, mint IV. lotharingiai Károly (1624—1670) titkos szerelme. Szendélyes szerelemre gyuladt a brüsszeli polgármester gyönyörű leánya iránt, s miután minden közeledési kísérlete meghiusult, egy bál alkalmával azt a kegyet kérte a szigorú mamától, hogy csak addig beszélhessen leányával, míg kezében egy izzó szénparazsat el bír tartani. A herczeg kérelme teljesített. IV. Károly egy izzó parazsat vett kezébe a leánnyal együtt fölronvult, s egy órai beszélgetés után visszatért a társaságra — nyitott tenyerén hozva a kialudt parazsat. Hanem keze egészen ki volt égetve.

A tulpománia oly tévedés volt, mely fölött most fejünket eszáljuk, egykor pedig százakat juttatott kol-dusbotra. Hogy mily nagy lehetett akkor a tulipánláz, kitűnik abból is, hogy a nagy virágültető, Van der Dalen roppant árért vett meg egy kertet azért, mert oly fajta tulipán volt benne, milyent egyedül csak ő akart birni. Megvette a kertet, kitépte belőle a tulipánt, s azután 20.000 forint vesztéssel ismét eladta.

TÁRCZA.

Mult és jelen.

Miként az a béna koldús
Ott a porban, az útszélén,
Voltam én is olyan szegény
Valamikor . . . réges régen.

S mint a meddő, pusztá ágon
Panaszt zengő kis madárka,
Voltam én is egydőben
Oly egyedül, olyan árva.

S mint viharzó éjjel az ég —
Sűrű felleg ha rajta van, . . .
Egykor az én élttem is volt
Borús, felhős, esillagatlan. —

De mióta az enyém vagy,
— Galambom vagy te énnekem,
Se nem borús, se nem felhős:
— Csillaggal ékes életem.

S a mióta édesem vagy
Nem vagyok én többé árva.
Hiszen édes anyám helyett
Anyám lettél te leányka.

S azt a piezi drága szíved
A mióta nekem adtad,
Nincs az egész kerek-földön —
Mint én vagyok — olyan gazdag!

— Enyed, 1882. —

Cserkesz.

Harmadik érkező Tanczos János volt, felolvasván a községi közigazgatás hátrányairól és azok módosításáról irt érdekes értekezését, mely egy pont kivételével a körjegyzők közt véleményadás végett kiosztatni, a „Községi Közlöny“-ben pedig eszmecsere tekintetéből közzé tétetni határozatott.

Tárgyalás alá vétetett a rendes évi közgyűlés idejének augusztus utolsó felére vagy szeptember havára leendő áttétele iránt beadott javaslat, mi is ugy nyert megoldást, hogy a közgyűlések jövőre augusztus hó 20-tól szeptember 20-ig terjedő időközben fognak megtartatni.

A jövő évi közgyűlés helyéül Maros-Ujvár nagyközség tűzött ki.

Imreh József m.-lapádi körjegyző által „az általános pótdó kivételéről“ szerkesztett értekezésnek felolvasására kerülvén a sor, határozatba ment, hogy tekintve azon hiányokat és munka szaporitást, melyet értekező kellően illusztrálva kitüntetett, a közgyűlés elhatározza, hogy a t. kir. adófelügyelő ur kéresek fel, hogy a felüntetett hiányok orvoslásán, illetőleg az ügykezelés és számítás egyszerűsítésén segíteni sziveskedjék.

Imreh József a körjegyzők napi díjának 2 frtra való felemelése iránti indítványát terjeszté elő, mely a törvényhatósághoz terjesztetik, illetékes intézkedés végett.

A közgyűlés után következett választmányi gyűlésen Török Antal árvaszéki elnök, Angyal József o.-lapádi körjegyző és Jovian Miklós szolgabírói irtok az egylet tagjai sorába felvették.

Volt ohábai körjegyző Birlea György, ki sikasztás miatt a gyulafehérvári törvényszék börtönébe van elzárva, az egylet tagjai sorából kitoröltetett.

A délután 1/2 óráig terjedő gyűlés a tárgyszorozatban kiirt, valamint a gyűlésen bejelentett értekezéseket s több keblü ügyet elintézve, bevégezte tanácskozási gyűlését és buzgó elnökének a tagokhoz intézett meleg hangu, az egylet céljai érdekében tevékeny munkásságra és egyetértésre buzdító beszéde megéljenése után a „Hááb“-féle vendéglőbe vonult testületileg, hol kitűnő ebéd várt Molnár József jegyző aa. gondoskodása folytán.

Az első pohárköszöntést Csató Ferenc plébános mondotta a jegyzői egylet tagjaira, azután Török Bertalan elnök emelt poharat Zeyk Károly főispán és Csató János alispán arakra, mint az egylet tisztelt elnökeire. Imreh József az egyletet ösztönző és eredményre vezető elnökre köszöntött, mire az elnök szives köszönetet mondva a támogatásért, az egylet egyik alapítóját, legtevékenyebb munkássát és egyszersmid alelnökét, Tanczos Jánost él-tette. — Vége-hossza nem lett volna a jóízű ebédnek, vidám toásztoknak s a jó czigány-zenenek, ha — ugy 6 óra felé — nem kezdődött volna meg a nevelésügyben fáradozó Csató Ferenc plébános által rendezett táncmulatság, melynek jövedelme két új iskolai osztály felszerelésére lett szánva. Igy elosztott a gyűlés tagjai azon reményben, hogy az egylet anyagilag is megerősödve, jobban fog segíteni a községi jegyzők helyzetén, s egyszersmind kellő szolgálatot fog tenni a közigazgatás előhaladására.

Ajánljuk az egyletet az érdeklődők szives pártfogásába.

M. K.

Levél a szerkesztőhöz.

Tekintetes Szerkesztő úr!

Ha szerencsés lehetnék megnyerni, tisztelettel felkérem becses lapjában alábbi czikkem közlésére.

A művészek kis világa számos példáját megújítja a különféle szenvedélyeknek, szeszélyeknek, tulajdonosá-goknak. Moriani, „Édgar“ utolérhetetlen személyesítője „Luiciá“-ban, sohasem énekel elragadóbban, olvadékonyabban, mint mikor teli volt az orra tubákkal. Heinefetter pedig, az ünnepekt énekesnő egy hangot sem tudott hallatni, ha testén ing volt. Taloninak gyakran bele kellett nézni a liqueurös üvegbe, ha azt akarta, hogy megfelelhessen a művészet iránt táplált nagy igényeknek, míg Zerz Anna, a svábléány sohasem lépett ki a kuliszák mögül, míg áhitatosan három keresztet nem vetett. Scholz Venczel és Nestroy játéka akkor volt a legszebb, ha pár perczel előbb a kártyaasztalnál ültek; Hasenhtunak, egy másik híres komikusnak, előbb kanári madara éneket kellett hallania, ha azt akarta, hogy élezei és tréfi gyujtsanak.

Swift Jonathan, a nagy angol humorista, előszertettel tartózkodott a fuvarosok koreszmájában. — Pope költő, ki kis igénytelen termetű volt, minden mondása végére hozzá szerette tenni: „Isten javitsan meg!“ Mikor egyszer egy bérkocsiból kilépe dühösen mormolta el mondókáját a kocsis megjegyzé: „Akkor a istennek kevesebb fáradságába kerülne egy egészen új embert alkotni, mint őt megjavítani.“

A szellemes Richardsonnak annyira vérévé vált a vitakozás, hogy ezt Sheridan, az ismeretes államférfi és költő egyszer hasznára fordította. Az utóbbi ugyanis egy alkalommal bérkocsin menvén, azt a kellemetlen fölfedezést tette, hogy tárczáját otthon felejtette. Az épen előtte elhaladó Richardson jó gondolatot támasztott agyában. Meghívta magához kocsisjába. Alig, hogy ez helyet foglalt, elkezdődött a vitakozás Sheridan addig nyujtotta a beszédet, míg célhoz nem ért, azután kiszállt a kocsiból. Richardson annyira beletalálta magát a disputába, hogy alig vette észre barátja távozását. A kocsi-díjt neki kellett megfizetni, mint a ki utójára maradt a kocsiiban.

Ismeretes Schiller azon szokása, hogy íróasztalán mindig kellett lenni pár rothadt almának, melynek szaga — az ő állítása szerint — nagyon esillapítólag hatott idegeire. A híres Haller ájulásba esett, ha sajtott szagolt. Voltaire az ánis szagától rosszul lett, míg III. Henrik francia király elbódult a tókebal vagy a foghagyma illatától, míg IV. Henrik e parfumeót nagyon szerette. Ez utóbbi a krónikás följegyzése szerint egy kis kutyát viselt egy kosárban nyakán.

Nagy Frigyes porosz király előszertete az agarak iránt általánosan ismeretes. A Schiller „Fiesco“-

Körülbelül három éve, hogy a magas kormány Szebenben egy erdészeti hivatalt méltóztatott felállítani, mely hivatalnak kerületébe az én nevezetes Sárd községem is szerencsés volt beosztódni erdőkerületével, 1400 holddal. Több birtokos társaimmal nagy reményekkel néztünk a jövő rendes erdőkezelés elébe, különösen ez évben tett magas kormányi rendelet után, mely úgy szólott, hogy minden oly területen, mely 14 éven alóli, a legeltetés tiltatik. — Szép reményeinkben nagyon csalódtunk, mert erdőségeink egy évestől kezdve szabad legelés alatt vannak. Előjáró, jegyző, oláh pap, egyes birtokosok, ugyszólván a község összes lakóssai szelében összes erdőségeinket kivétel nélkül mindenütt legeltetik marháikkal.

E szakmába t. cz. működő urakat tisztelettel felkérem: méltóztatassanak engem fölvilágsítani, hogy azon Szebenben felállított erdészeti hivatal azért van-e fölállítva, hogy a magas kormány rendeleteit szétküldje a községekbe kihirdetés végett, — és hogy azok érvénybe vannak-e véve vagy nem, köteleles-e felügyelni vagy nem? mert ha nem, azon esetben bele nyugszom, és ezt is beleszámítom a többi községünket terhelő ázsiai állapotok közé.

Sárd, 1882. szeptember 8-án.

Vadadi Gergely.

Jótekonyczélú előadás a vidéken.

A m.-igeni ifjuság követésre méltó példáját adta annak, hogyan lehet a szünidőt kellemessé tenni és hasznosan eltölteni. A szép nem kezdeményezése folytán ugyanis elhatározott egy műkedvelői előadás tartása a m.-igeni ev. ref. templom kijavítási tőkéjének gyarapítására. Az elhatározást tett követte. Folyó évi augusztus hó 27-én színre hozott a „Zürzavar“, Kotzebuenek 5 felvonásos bohózata a Lukácsffy Viktor orvos és Szász Károly tanító fordításában.

Nem czéлом kritikát írni az előadásról, de mégsem hagyhatom említetlenül, hogy ugy a szindarab megválasztása, mint az előadás zavartalan folyama és kerekdedsége e téren avatott kezekre vallottak. Lépten-nyomon kitűnt, hogy az ifjuság Lukácsffy Viktor személyében régi és gyakorlott műkedvelőt kapott rendezőnek. — Azonban a közreműködők is megtették a magukét; nemcsak szerepeik kellő betanulásával járultak az előadás sikeréhez, hanem alakításaik eredetisége, eleven élethűsége által is azt tanusították, hogy komoly tanulmány után léptek a színpad deszkáira. Nők kezdeményezték az előadást és Thalia asszonyság kedvezett is ifju papnőinek. A siker érdemének nagy része az övék; a szép számu közönség méltányolta is őket; megjelenésükkor virágosót szórt a színpadra. Nő természetes, a férfiak is kaptak méltán megérdemelt virág-eszkort és koszorut. Taps és kihívás is volt bőven.

Az előadást a Hegyalján szokásos, kedélyes és vig

jából ismeretes Andrea Doria doge (meghalt 1560-ban) „Polda“ nevű kutyájának két szolgát tartott, kik a kutyát ezüstedényekből etették. Newton fenséges lelke egész erejével szerette „Gyémánt“ nevű kutyáját, míg a görög Pal'menio ugy szerette a disznókat, hogy sokszor versenyt rőfögött velök.

De szóljunk már egy magyar emberről is. A temesmegyei Főn helységben élt a Moesonyi-család egyik tagja, ki az ő falujában minden áron postahivatalt akart. Mivel azonban a falu nagyon kicsiny volt arra nézve, hogy külön postahivatalt tartottak volna számára, Moesonyi magára vállalt minden költséget. Neje elvégezte az előirt tanfolyamot, s expeditor vizsgát tett. Mikor Moesonyi 1880-ban meghalt, a hivatalt neje vette át, s az elegáns nő, ki hivatalát igazi szenvedélylyel végezte, mintaképe lehetett volna sok férfinak. A postahivatal belső berendezése mahagoni-fából volt, az írószerek csupa ezüsből, ugy hogy e postahivatal a legszebb volt az egész monarchiában.

Zárjuk sorainkat I. Napoleonnal, ki nagy vadásznak akart látszani az Ur előtt, kinek azonban első e nembeli kísérlet nagyon siralmasan ütött ki. Az élezes és család Talleyrand egyszer azt beszélte neki, hogy mily pompás fekvése van az ő vidéki birtokának a boulognei erdő közelében, mennyi ott a vad, holott alig lehetett egy házinyulacszkára akadni. Napoleon, akkor még első consul, kilátásba helyezte, hogy hamarosan meglátogatja a birtokot. Talleyrand, hogy hazugságban ne maradjon, egy fekete disznót bocsátott szabadon az erdőben. Az első consul elhelyezkedett hadsegédével együtt, s megkezdődött a hajtás. A szerencsétlen disznó nemsokára eső elé került. „Látom már a vadat“ kiáltott örömeiben Napoleon s az állathoz rohant, mely persze nem védte magát. A disznót persze lelőtte, s a nagy hadvezér ettől fogva nagyon büszke volt arra, hogy egy vadkant ejtett el. Mikor azonban értesült arról, hogy bolondnak tartották, nagyon megharagudott s Talleyraddal kicsi hja, hogy nem szakított. Egy más alkalommal Napoleon igazi, valóságos szarvasra vadászott Fontainebleau vidékén. Miután a szarvas több óra hosszat nyargalt ide-oda, a nélkül, hogy lövése került volna, Napoleon távozott s a sokat zaklatott állatnak egy vadász adta meg a kegyelemlovást. E pillanatban visszaérkezett a császár. A halálosan sebesült szarvast föltámogatták, a császár messziről rálőtt, azonban a farka legjobb kutyáját találta. Mikor a vadászmeister jelentette: „Sire, a szarvast eltalálta“, a császár öntelten felelé: „Azt nem szükséges nekem jelteni először.“

S.—W. J.

táncmulatság követte, a melyről éjjel után 3 óraker, az enyémhez bizonyára hasonló, azon forró ohajtással oszlott szét a szép számu közönség, hogy azt a lelkes ifjuságot, mely egy ily élvezetes estét tudott szerezni ilyen műmulatságokban szegény vidékünknek, azt az ifjuságot, mely midőn élvez is a jótékonyágat nemes erényét gyakorolja és azt az önfeláldozó rendezőt, kinek szorgos teendői és elfoglaltatása mellett is jut ilyesmikre ideje, az isten sokáig éltesse!!

M.-Igen, 1882. szept. 6-án.

P.

A nagyenyedi gyümölcsészeti egylet szept. 7-én tartott izlelési összejöveteléről.

I. Körték. 47. Zephirin Gregoire. Zeyk Károly, Kocsárd. Olvadó, cukros, kellemes savtartalmu, leves. Sulya 100 gramm. 48. Vilmos körte. Bellovosi Zs. Csekelaka. Olvadó, bőlevű, zamatos. Sulya 270 gr, legnagyobb Vilmos az idén kiállítottak közül. 49. Ismeretlen hosszú zöld, 180 gr. sulyu nyári körte. Zeyk K. Kocsárd. Bőlevű, olvadó, gyöngye fanyar izzel. zamat nélkül. 50. Madame Treyve. Zeyk . Gombás. Olvadó, cukros, bőlevű, sav nélkül, jeles. Sulya 170 gr. 51. Lovenjoui-i izletes. Zeyk J. Gombás. Olvadó, leves, kevés cukor tartalommal, jeles. Sulya 130 gr. 52. Susette de Bavay. Zeyk J. Gombás. Leves, cukor és sav nélkül. 125 gr. 53. Ismeretlen, éreilen, zömök, 270 gr. sulyu óriás körte. Tegledi K. Enyed. 54. Beurée Moschus. Zeyk J. Gombás. Husa roppanó, elég leves, édes, zamat nélküli. 170 gr. 55. Beurée Esperen. Zeyk J. Gombás. Erős, kellemes zamatu, cukros, savtartalmu, leves. Kitűnő esemege gyümölcs. Sulya 120 gr. 56. Totleben tábornok. Dr. Magyar Enyed. Kitűnő zamatu, cukros, leves, édes, savtartalmu. Sulya 180 gr. Kitűnő esemege gyümölcs. 57. Császár körte. (Nálunk őszi pergamen néven ismeretes, a parasz-tok által is bőven termelt gyümölcs). Finna István Koppánd és Winkler János Enyed. Olvadó, leves, édes, kevés savval, gyöngye zamattal. Sulya 130 gr. Kitűnő esemege gyümölcs. 58. Hawley. Zeyk J. Gombás. Roppánó, elég leves és édes, savtartalmu. Sulya 200 gr, jeles esemege gyümölcs.

A felsorolt őszi körték közül első sorban ajánlható esemege gyümölcsül a 48. 55. 56. és 57. számú, másodsorban 47. 50. 51. és 52.

II. A l m á k. 59. Ismeretlen. Finna István Koppánd. Husos, nedvszegény, cukor és savtartalma kellő. 200 gr. 60. Arany pepin, Lőcsei Sp. Lajos Enyed. Husa oly puha, mint az érett batulé, édes, leves, sav nélkül. Sulya csak 40 gr; jeles őszi alma. 61. Málna alma. Mangézius Frigyes Enyed. Kásás, nedv, cukor és sav nélkül. Sulya 150 gr. Külsőleg fölötté szép, egészen bordeaux-i piros, bele rózsaszín. 62. Dancigi bordás. Dr. Magyar K. Enyed. Éretlen.

III. Őszi baraczk. 63. Fehér Duranczi. Vajna K. Enyed. Olvadó, édes, bő savval, jeles. 100 gr. 64. Piros Duranczi. Vajna K. Enyed. Olvadó, édes, kevés savval. Jeles. 70 gr. 65. Ismeretlen. V. K. Enyed. Olvadó, cukros, kevés savval, jeles. 90 gr. 66. Fehér nectarin (alma baraczk) bőlevű, finom zamatu, cukros, kevés savval. 80 gramm. Kitűnő esemege gyümölcs.

68. Bocchára dinye. Török Bertalan Enyed. Sulya 8 1/2 kiló, husa 4 cm. vastag, kemény húsú, bőlevű, közép cukor tartalmu, egyszerű zamattal. Jeles.

68. Vékony héjú dió, Antal János Enyed. Teli belü, közép olaj tartalmu, kicsiny gyümölcs.

69. Fehérbelű nagy mogyoró, Antal J. Enyed. Telibelü, igen olajos, izletes, jeles.

70. Piros belü mogyoró, Antal J. Enyed. Telibelü, közép olajtartalmu, apró szemü.

Több gyümölcs izlelése éretlensége miatt elhalasztott.

A zene hatása az állatokra.

Hogy a hangnak nemcsak emberekre, hanem állatokra is kiváló hatása tehet, erre igen szép példákat lehet felhozni.

Igy említenek például egy sléziai öreg vak rákfogót a ki ugy szokta fogni a keresményeül szolgáló állatokat, hogy beleállt a rákos patakba, bizonyos dallamot kezdett el füttyölni, melyre a rákok elhagyták üregeiket s közelebb vonultak a füttyhanghoz, midőn aztán az öreg rákász összefogta mindannyit. A dolog nem csekély figyelmet gerjesztett, ugy annyira, hogy zenetudósok mentek az öreg rákászhoz, a kik hangjegyekkel irták le a csendes dallamot, melynek elfüttyölése bárhol hasonló eredményt idézett elő.

Ugyancsak Sléziában van egy tó Zirknitz mellett, melynek tiszta vizü fenekén mindannyiszor roppant mennyiségű pióczát lát összegyűlni a szemlélő, valahányszor egy pástorsipon bizonyos dallamot fújnak el a partról.

Történt egykor, hogy egy eb soká nyöszörögve hallgató gazdája hegedülését. A zenész figyelmessé kezdett rá lenni s kísérletet akart tenni. Különböző hangok hosszabb kitartása semmi különös hatást nem idézett elő az állatnál s maradt mindaddig részvét jelei nélkül, míg végre a hegedün egy A-durból való darab hangzott el. E mű az ebet a legvidorabb ugrándozásokra s üvöltésekre indította, míg egy zenedarab E-durból annyira fölesigazta e vidorságot, hogy az állat majdnem megdühödött s a legkínosabban kimult.

Párisban az 1798. év május havában két elefántot tisztelt meg egy hatalmas symphoniával. Késérlet volt ez is, vajon van-e a zenének az elefántra is hatása. A teljes zenekar az „à ça ira“ kezdetű zenedarabot kezdé játszani D-durból, mely vidor dallamra az elefántok idom-talan súlyos testalkatuk daczára ugrándozni kezdtek, hatalmas ormányaikat a lehető leggyorsabban mozgatták, sőt a mi legbámulatosabb, a him oly hangokat is bocsátott ki néha-néha ormányán, melyek a harsona zengéséhez hasonlítottak s éppen nem voltak összhangatlanok a zenekar játszott hangokhoz. E vidorság azonban csak-hamar megszűnt, míhlyt a kar d-durból átment egy igen lágy adagióra b-mollból. A tekintélyes négylábu

VEGYES HIREK.

— **A királyi udvar** e hó 20-án érkezik a fővárosba, illetőleg Gödöllőre. Erzsébet királyné és a trónörökös pár e hó közepén elkisérlik a királyt Triestbe s onnan az udvar egyenesen Budapestre jő. A királyi pár Gödöllőn marad, míg Rezső trónörökös és Stefania főherceggasszony Görgény-Szent-Imrére rándulnak s ott mintegy tíz napot fognak tölteni. A király ő felsége körülbelül egy hétig fog a fővárosban időzni s Budán nagy miniszteri értekezletek lesznek, melyekre a közös és osztrák miniszterek is lerándulnak Bécsből. Valószínű, hogy akkorra Kállay Béni közös pénzügyminiszter is visszatér boszniai utjáról. Tisza Kálmán miniszterelnököt e hó 15-re várják haza; hogy a királyt elkisérné Triestbe, mint e napokban hirtelt, az még nincs megállapítva és nem is valószínű.

— **Rezső trónörökös** egy igen izletes kiviteli szivartárczát küldött Baresai Kálmán alispánnak. A tárcza egyik oldalán korona van gyöngyökkel kirakva, másfelől a trónörökös monogramja. A gr. Bombelles főudvarmester által írt kísérő levélben elismeréssel vannak kiemelve az alispánnak Boldogfalván tett szolgálatai.

— **Következő sorokat vettük:** A Kossuth Lajos nagy hazánkfiának 80-ik évfordulója alkalmából készült „Emlék-Album” átnyújtási határideje a küszöbön áll s még számtalan aláírási ív van kint a közönség körében; minthogy pedig az Album e hó 15-én már be lesz kötve, felkérem az ívtartókat, szíveskedjenek az aláírási íveket bármily eredménnyel is folyó hó 12-ig bezárólag hozzájuk beküldeni, minthogy e határidőn túl érkező aláírók neveit a legjobb akarat mellett sem fogom felvehetni az Albumba. Budapest, 1882. szept. 6. Halász István, a Kossuth-Album tervezője és készítője.

— **Táncztanítás.** Holländer József úr táncztermét és vívódáját az óvoda helyiségében berendezte s a tanítást 9-én már megkezdte.

— **A szivarozók öröme**re közöljük azt a kellemes hírt, hogy a szivarokat hazánkban most mindenütt új rendszer szerint készítették s néhány hét múlva Magyarországon is legalább oly jó szivarokat kaphatunk, mint Ausztriában. A magyar kincstár e reformra a sok Ausztriából való szivar-csempészet is indítá, mely a reform sikeres keresztülvitele után bizonyára apadni fog vagy egészen is megszűnik.

— **Magyarország vidéki színészete.** A magyar színészegyesület központi igazgató-tanácsa által legutóbb összeállított kimutatás szerint, Magyarországon jelenleg 34 engedélyezett színtársulat működik a vidéken, s pedig 30 határozott fizetéses (fixum) és 4 osztályrészes (proportió). Ennél a 34 társulatnál működött 346 nő és 429 férfi, összesen 775 tag. Ezeket kivül a zenészek s szolgáltatás, kik azonban ide nem vették fel. A fentemlített 775 tag díjazása jelenleg társulatunkint, a havi kiadásokat számítva, a következőképen áll: Lászy Vilmos társulata 1597 frt. Sághy Zsigmondé 684 frt. Kárpáthy Györgyé 366 frt. Hubai Gusztávé 435 frt. Mándoky és Beödyé 2016 frt. Balogh Alajosé 576 frt. Csóka Sándoré 1840 frt. Geröfy Andoré 1715 frt. ifj. Bóker Józsefé 640 frt. Bényey Istváné 1023 frt. Balassa Károlyé 1040 frt. Völgyi Györgyé 949 frt. Tóth Béláé 955 frt. Sztupa Andoré 880 frt. Kreesányi Ignácé 2463 frt. Szabó Antié 355 frt. Károlyi Lajosé 685 frt. Szigeti Gézáé 375 frt. Gáspár Jenőé 505 frt. Mártonfi Pálé 713 frt. Arady Gerőé 1018 frt. Szegei Mihályé 872 frt. Nyéki Jánosé 443 frt. Szeles Józsefé 450 frt. Bánfalvi Béláé 240 frt. Miklósi Gyuláé 835 frt. Az aradi egyeték 3169 frt. Jakab Lajosé 1125 frt. Bogó Alajosé 1893 frt. Polgár Gyuláé 805 frt.

— **Uj Deák-erekye** beküldését jelzi Fleischmann Bálint györmegyei bérlő. Ez erekyeinek az értékek különösen az a körülmény emeli, hogy a nagy férfiaknak gyermekkori éveiből való és már akkor kifejtett nagy szorgalmát bizonyítja. Az erekye egy növénygyűjtemény, melyet Deák Ferencz még tanuló korában állított egybe; és a hozzá tartozó mappával együtt, csak nemrég került az említett bérlő birtokába. E gyűjtemény 320 féle növényt tartalmaz. Mindegyik növény külön erős papírra van préselve és vékony papírszalagokkal megerősítve. A papíron alant a növény neve latinul és magyarul fent pedig minden lapon Deák neve olvasható. A növények egy része már össze van törölve, a gyűjteménynek azonban mintegy 180 darabja teljesen ép.

— **Osztriga kedvelőknek.** Londonból érkezik az a minden gourmandra nézve kellemesen meglepő hír, hogy az északi tengerben 200 angol mértföld hosszú és 30—70 angol mértföld széles óriás osztriga telepet fedeztek fel. A legfigyelemre méltóbb a dologban az, hogy ez az óriás osztriga telep 21 csomónyi mélységben van, ami megegyezik az eddigi nézetet, hogy az osztrigák csak sekély vizekben találhatók. Az említett osztriga telep nem messze esik az angol partoktól, a mi különös nagy öröme fog szolgálni az angol gourmandoknak.

— **Khina a civilizáció útján.** A menyei birodalom, mely annyira ellensége az európai műveltségnek, hogy a táviratozás roppant előnyeit csak nagy nehezen fogadta el és a legutóbbi időben amaz egyetlen vasutat, mely földjén Sangai és Vusung közt található, csakis azért vásárolta meg drága pénzen, hogy azt majd használaton kívül helyezze, tönkre tegye, ime újabb óriási lépést tett a civilizáció felé, hogy a művelt népek sorában méltón szerepelhessen. E nagy fáradsággal kivívott eredmény, — büszke lehet rá az európai diplomácia, — nem más, mint egy európai mintára készült rendjel. A khinai császár legfelsőbb rendelettel, csakis idegenek részére, rendjelt alapít, melynek kellemesen hangzó neve „Suang-Lung-Panfing”, vagyis a kettős sárkány csillaga. A rendjelkedelőket érdekelheti a leírása is. Áll az új rendjel egy csillagból, melyet egymásba forradó két sárkány alkot. A rend sárka szalagon viselendő. E csillagrendjelnek 5 osztálya van, azonban minthogy a felső három osztály ismét három osztályra oszlik, tehát tulajdonképen 11 osztályból áll. — Így pl. az első osztályú csillag csakis uralkodót illet meg, a második osztály uralkodó családbelieit, a harmadik osztály azok követőit stb. — Látható, hogy a rangozásban a khinai rendjel-bizottság nem maradt hátra szemben az európaiakkal.

hallgatók ez édes hangokra orrmányaikat lebecsáták, fejüket alá ereszték s mozdulatlanul hallgattak. Az adagióra a zenekar az elébbi proestój játszta, hanem most már f-durból. Csodálatos volt, hogy ez nem gyakorolt hatást a publikumra. De midőn a zenészek ugyanezen részt ismét d-durból játszá, a fennebbi jelenet ismétlődött újra s a klárinét-solónál az elefántok egyike oda állt a klárinétos elé, orrmányát fölemelte, mintha be akarná szívni az édes hangokat.

Egy utazó elbeszélése szerint valahányszor leszállt lováról a koresma előtt s megkötötte ott, maga meg bement s a cigány-zenekar véletlenül A-mollból játszott, a ló fölemelte okos fejét, hegyezte füleit s megszűnt enni, mihelyt azonban a zenekar más akkordot kezdett, folytatta az evést, mintha misem történnék körülötte.

Egy boroszlói kereskedő maeskája az ajtóhoz rohant s kiszaladt, ha szerét tehetné, mihelyt G-durt hallott a zongorán. Sokszori ismétlés után jött rá erre a házínó.

Ime csak e pár eset is bizonyítja, hogy az állatok is bírnak érzékkel a zenei hangok iránt.

Nagy emberek ételei.

„A nagy emberek nagy evők” — legalább így vélekednek azok, a kik csak egy általánosságban és féltületesen szoktak ítéletet mondani a nevezetesebb férfiak különös vagy különöz szokásairól. De a történelem valóban több olyan példát mutathat föl, melyek ama könnyedén oda vetett állításnak teljesen igazat adnak. Így például V. Károly császár tömérdekét ezokott volt enni. Mondják, hogy reggelire, korán öt óraker, egy egész tejbe főtt szárnyast (tyukot, kappant, libát vagy pulykát) evett meg, jó erősen megezkrokozva és fűszerezve. Azután ismét elaludott. Délben pont tizenkét óraker ebédelt s asztalán mindenkor husz tál étel fordult meg. Vacsorálni kétszer szokott napjában: először mindjárt veesörnye után, másodszor pedig éjfélt után egy óraker, s ez utóbbi étkezése állott a legtapálóbb edeledekből mind a négy közül. A husételek után igen sok pástétomot és nyalankságot vett magához s minden étkezés alkalmával derekasan hozzá látott a borhoz és sörhöz is. Valóban bámulatra érdemes gyomor negyven év után fel is mondá a rá róvott nehéz szolgálatot. Nem esoda tehát, ha V-ik Károly életének abban a szakában — körülbelül 58 éves korában — halt meg, mikor a korunkbeli államférfiak többnyire még életüknek ugyszólván délpontján állanak.

Ugy látszik, hogy a pástétomok túlságos kedvelése a Habsburg-házban, mint egy örökölhető és örökölt szenvedély volt. II. Fülöp rendszeren a földre nézett, mikor valakivel beszélt, szóban fukar, kissé akadozó és zavart volt s azonnal feltűnt, hogy a beszéd terhére van. E körülményt nagy részben gyomorhajainak tulajdonították, melyeket a pástétomok mértéktelen élvezete idézett elő nála. Az a jelenet, mikor II. Fülöp málna-tortával, mely híhetőleg nem a legjobban esett, gyomrát túlságosan megerhelte, auto-da-fét (eretnekséget) rendelt el, egy híes történelmi festménynek szolgált érdekes, bár szomorú emlékü tárgyul.

Nagy Frigyes porosz király példája szintén megerősíti azon állítást, hogy a nagy emberek egyszerűen nagy evők is. Noha háboru idején egy eszéke eszokoládával is megelégedett, mikor szerét ejthette, annál inkább szeretett sokat enni és inni s kétségtelenül az is nagyban sietteté halálát, hogy megszokott életrendjén teljeséggel nem volt hajlandó változtatni. „A király — írja Mirabeau, ki akkor tájban Berlinben volt — mindennap tíz-tizenkét tál erősen fűszerezett ételt eszik ebédre; azonkivül reggelire és vacsorára beszótt nyelvel és borsossal borított vajjas kenyeret szokott enni. De ugy látszik, hogy már a végét járja.” Nem is esoda. Kevéssekel azelőtt egy főnemese ebédelt Nagy Frigyes asztalánál, s a király vendége azt beszélte, hogy egy angolna-pástétomat oly izzó melegen hoztak fel az asztalra, „mintha a pokol mélységese fenekén süttöttek volna.” A király mértéktelen kedvelője volt e túlságosan megborsolt angolna-pástétomnak. De halála előtt mintegy hat héttel oly reggelit vett magához, a milyben halálos beteg alig részesült valaha. „Julius 4-én, — írja Mirabeau — mikor a hannoveri híres Zimmermann orvos a királyt délután meglátogatta, ennek állapota ismét rosszabbra volt fordulva. Reggel fél négytől hét óráig államügyekkel foglalkozott. Akkor aztán reggeli gyanánt egy tál czukorból, tojás-fehérből és savanyú tejből készült edésséget, továbbá nagy mennyiségű málnát, cseresznyét és hideg hust evett meg.” 1786. augusztus 17-én halt meg.

(Folytatása következik.)

Nyilvános számadás.

A magyar-igeni ev. ref. egyház templom-javítási tőkéjének gyarapítására a műkedvelők által folyó évi aug. 27-én rendezett színelőadás alkalmával eladatott 20 drb 60 kros korszék-jegy 12 forinton; 29 darab 50 kros első rendű zartsék 14 frt 50 kron; 31 drb 40 kros második rendű zartsék 12 frt 40 kron; 28 darab 30 kros állóhely 8 frt 40 kron; 18 darab 20 kros gyermek-jegy 3 frt 60 kron. Jegynélkül és felülfizettetett 11 frt 70 kr. Tehát összesen bevétellett 62 frt 60 kr. Az összes kiadás tesz 23 frt 37 kr. — E szerint tiszta jövedelem 39 frt 23 kr. — Fogadják az úttal is ugy a nemes keblű felülfizetők, mint a pártfogók és műkedvelők hálás köszönetét a m.-igeni ev. ref. egyházközségnek!

M.-Igenben, 1882. szept. 6-án.

Nagy Károly,
ref. lelkesz.

Egyedül járó fiatal nők.

Egy angol lapban nagy élénkséggel vitatják azon kérdést, szabad-e jó családból való fiatal nőknek nagy városokban egyedül járnai. Az eszmeeserére egy nő ezikke szolgálatot alkalmat, a ki nagyon feltűnőnek talála, azt, hogy fiatal nők a londoni legnépesebb utezsékban minden kíséret nélkül járnak és épen ennélfogva sokféle kellemetlenségnek vannak kitéve. Az arisztokrata családokból a fiatal leányok és asszonyok valóságos sportnak tekintették

az egyedüljárást s gyakran maguk provokálták azon kellemetlenséget, melyek őket érték. Ez által, mint a ezikkező nő írja, nemcsak a szülői tekintély gyengül, hanem a nő méltóság is sok tekintetben szenved. az angol nő e ezikke valóságos vihart keltett. A walking alone kérdése pro és kontra vitattatik. Nők a legnagyobb ünnepegyeséggel és komolysággal kijelentik, hogy midőn egyedül sétálgattak, soha a férfiak részéről illetlenséget nem tapasztaltak. Apák kinyilatkoztatják, hogy leányaik sokkal jobban vannak nevelve és sokkal jellemteljesebbek, semhogy veszélytől kellene őket féltetni, ha egyedül járnak a világváros utezsáin. Anyák azon meggyőződésüket fejezik ki, hogyha felnőtt leányok egyedül lovagolhatnak és kocsizhatnak, akkor bátran meg lehet nekik engedni azt is, hogy bevásárlásaikat egyedül tegyék. De lovagias gentlemen-ek is részt vesznek a vitában s erőlyesen tiltakoznak az ellen, hogy a női fiataliságnak a férfiak csodálata ellen örre lenne szüksége. Sokat tapasztalt matronák azonban azt ajánlják, hogy a fiatal nők bizonyos utezsákat, minő a Regentstreet kerüljenek és szinte geometriai szabatsóssággal jelöljék meg azon területeket melyeken fiatal nők bátran sétálhatnak kíséret nélkül is. Emellett majdnem paragrafusokba szedett magatartási és öltözeti szabályokat írnak a fiatal nők elé, hogy kellemetlenségeknek kitéve ne legyenek. Az angol társadalomban most egész divattá vált, hogy fiatal asszonyok és leányok egyedül járnak, a mit harmincz évvel ezelőtt egyenesen erkölcselenségeknek tekintettek. A sauegarde nélkül sétálás ellen erkölcsi tekintetben felmerülő aggodalmakat rendszeren azon megjegyzéssel ütök el, hogy az oly erény, melynek őrzőre van szüksége, nem érdemel őrizetet.

M—r.

CSARNOK.

A festő bosszúja. Páris legjelesebb festőinek egyike nemrég megfesté egy nagy szerepet játszó hölgy arczképét azzal a szándékkal, hogy művét a kiállításon is közszemlére fogja tenni. A hölgyet szépségeért hajdanában ünnepelekték, de már jócskán túljár az ötvenen, arczképét is elég hiu módon készítették: kecses helyzetben, fényes öltözékben ülve egy tükör előtt, mely mosolyát adta vissza. A festő tökéletesen élethü képet festett, miáltal kegyvesztetté lön, mert a hölgy szépülve óhajta magát látni, s azért kijelenté, hogy a képet el nem fogadhatja. A festmény aztán ott maradt a műteremben. A művész, megsértette húságában és kárt is vallva anyagilag, bosszút forralt s azt ki is vitte húságosan. — A Louvre magánképiállításának megnyitása előtt néhány nappal titokban tudtára adták a hölgynek, hogy arczképét olyan díszletekkel látták el, mely őt nem kis mértékben fogja compromittálni. Rögtön a műterembe ment s ime ott látta arczképét az állványon, tökéletes élethúságban mint azelőtt. De a festő az alak haját jócskán megesappantotta s karjai közé tett két fonadék állhatat. A toillette-asztalon pedig állott több üveg ilyen fölrásokkal: „liliumtej”, „szépségviz”, „Pongé végétel”, „rincepusztító” stb. — „Hisz ez gyalázat!” kiáltá föl a hölgy. „De hát miért?” kérde a művész vakmerően. „Őn kijelentette, hogy ez nem az ön arczképe. Igaza van. Tanulmányfő csak s ilyenül mutatom be a közönségnek.” — „Hogyan, őn ki akarja ezt a képet állítani?” — „Persze asszonyom; de nem mint arczképet, hanem mint tanulmányt, azzal a czimmel: „Ötven éves kaczer.” A hölgy elájult, de háromzer frankot a kép áraban kifizetni el nem mulasztá, miután a festő az ő jelenlétében minden staffaget a képről eltüntetett.

Egy kifogás, mely még rosszabb az elkövetett hibánál. Abu Navvasról, Harun al Rasid udvari bolondjáról következő érdekes adomát beszélük. Egyszer Abu Navvas azon megjegyzést tette Harun al Rasid előtt, hogy lehetnek kifogások, melyek még rosszabbak az elkövetett hibánál és egyuttal készen nyilatkozott még napfelkelte előtt bebizonyítani állítását. A kalifa örre megsokidott, hogy másnap reggel lenyakkaztatja udvari bolondját, ha addig nem sikerül megadnia az ígért bizonyítékot. Röviddel aztán Harun al Rasid igen rossz kedélyhangulatban lépett háremébe, hol legnagyobb meglepetésére egy szakállas arcz forró esokot nyomott a megdőbbsent kalifa ajkára. A felbőszült kalifa rögtön égő gyertya s a mindig készen álló bakó után kiáltott, de a következő pillanatban nagy bámulatára megismerte a sötétben udvari bolondja hangját.

— Te nyomorult gaz fejköz, — forradt reá a kalifa — mit jelentsen e magaviselés?

— Alázatosan bocsánatot kérek felségedtől, — válaszolt az udvari bolond — de én azt hittem, hogy felséged kedvezé felesége lépett a hárembe!

— Micsoda? — ordított Harun al Rasid — valóban, e kifogás még rosszabb, mint maga a bűntény!

— Hiszen épen azt ígértém bebizonyítani felségednek, még mielőtt a nap fölkelne! — Ezeket mondva, az udvari bolond egy ügyes ugrással az ajtónál ternet, utána pedig a császári papucsek egyike repült.

Egy ifjú író, megirigylélen Jules Verne babérait, fantasztikus regények írására adta magát.

A legújabbikban, mely 10,000 lábnyra játszik a víz alatt, a következő szavak olvashatók.

„James észrevette, hogy Lord Arthur ajkain sátni mosoly játszik...”

Az érdekes a dologban az, hogy mindketten teljes buvár fölszerelésben vannak réz sisakkal fejükön egészen kauszukba burkolva.

Egy nagyon regényes természetű kisasszony véletlenül a folyóba esett s majdnem belé fulladt.

Véletlenül egy megszabadító akad s a leányt ajultán haza viszi. Mikor a beteg magához jött, kijelentette szüli előtt, hogy férjhez megy megszabadítóhoz.

— Lehetetlen, — szólt atyja.

— Talán már nős?

— Nem.

— Talán az a fiatal ember a szomszédból?

— Ej, dehogyl! Egy ujfutlandi eb!

Egy vidéki ember, valami peres ügye miatt a városba ment s fölkereste egykori jótövjét: egy nagy urat, ki a vidékről beköltözött. Befolyását akarta ügyének megnyerni.

Az úr jóakarattalag fogadta s beszélgetés kedvéért a többek közt egyszer azt kérdi:

— Van-e nálatok most is annyi bolond, mint régebben volt?

— Bizony van még mindig uram, felelt az együgyű falusi, de nem annyi, mint mikor ön nálunk lakott.

— **Gimnazisták congressusa.** A kongresszusok számtalan faja ismét szaporodott egygyel: a gimnazisták kongresszusával. Hogyan? — kérdik az olvasók — gimnazista kongresszus? Igenis gimnazista kongresszus, mely egészen komolyan megtartott Bordeauxban. A tiszteletbeli elnökségre nem kisebb embert kértek föl Hugó Viktornál, helyette azonban meg kellett elégedniök egy lap-szerkesztővel. Az érdekes kongresszuson többek közt a következő határozatok hoztak: Az igazgatói állás megszüntetetik, s helyettesítetik egy igazgatótanács által, mely előtt a tanítványok megjelennek, hogy magukat védelmezzék vagy esetleg sérelmeiket előadják. Elhatározott továbbá hetenkint egy napi „kijáró”, és az intézetből való kijárás megbüntetésének eltörlése, mely különben is a szülőkét illeti. A fiatal delegátusok hevesen megtagadták a lyceumok portásainak aljas üzérkedését is amit a tanulók ki- és bebocsátásánál elkövetnek. Végül „Eljen a szabadság!” kiáltással feloszlott a legújabb módú kongresszus.

— **Ha az ember Oroszországban utazik.** Hogy külföldi utazóknak mily kellemes utazás esik Oroszországban, mutatja a következő eset, melyet a Kievből megjelent „Zaira” közöl: A napokban egy Henri Farinó nevű francia alattvaló jelent meg Klivee városkában, a cseringovi kormányzóságban. Kereskedelmi összeköttetésbe szeretett volna lépni a kliveeiekkel. Epen ebédnél ült több hivatalnokkal, a jegyzővel és az ottani egyetem tanáraival, mikor belépett egy rendőrségi hivatalnok, kérte a francia utlevelet, melyet az elő is mutatott. Az utlevelet a francia köztársaság kormánya természetesen francia nyelven állította ki, a pétervári és moszkvai hatóságok láttamozták, mit az utlevél levő orosz aláírás is bizonyított. Az orosz rendőrségi hivatalnok azt állította, hogy nem tud francziául; s erre átkutatta a francziát, elvévén tőle minden irományát és készpénzét. Mikor a hivatalnok el akarta csuktatni, a jegyző óvadékat ajánlott föl helyette, s jegyzőkönyv fölvételét kívánt. „Neve?” kérdezte a rendőrhivatalnok. — „Henri Farinó”, mondá a francia. A rendőrhivatalnok pedig írta: Hanri Aurej Albertov, Chwarinov fia. — „Allapota?” — „A francia köztársaság polgár.” — „Micsoda polgár? általános polgár? (a république szó szerint érve.) A hivatalnok gyanusnak tartván a francziát, rögtön értesíti a szurdzi isypravnikot. A francia azonban szintén nem rest, távirózott a moszkvai francia consulnak és a párisi kormánynak, azonnali intervenciót kérve. A rendőrhivatalnok mindjárt belátta, hogy valami bolondot tett s egyezkedni akart a francziával, hogy ne szóljon a dologról semmit. Ez azonban föl akarja deríteni, hogy micsoda vezérelvek szerint járnak el az orosz rendőrségi hivatalnokok.

— **Modern don Quichotte.** Franciaországban Méze közelében különös rögeszmében élt egy gyászos sorsra jutott ember. Azt vélte magáról, hogy hatalmas parancsszavára bármió jármű rögtön megáll. Rendesen kocsi él állt és csipőre helyezte kezét és villámlo tekintetével lövel a kocsis felé. Természetes, hogy a kocsis megállította kocsiját s emberünk diadalmas tekintetét vetett a „nyomorult”-ra, egy-két megvetést kifejező szavak után odább állott, ha epen utját nem állták, de észrevették akkor is azzonnal, hogy kivel van dolguk. A vidékbeliek azonban megsokalták a dolgot és folyamodtak, hogy az örültek házába vigyék a szegényt. Ez el is rendeltették. De a sors elejét vette a dolognak. A napokban ugyanis a hatalmában elbizakodott a vasúti vonattal szemben is megpróbálni akarta büvölő erejét. Este 7^{1/2} órakor Méze és Soubian között a Montpellier felé siető vonat elé állt, mint rendszeren egyik kezét csipőjére téve, a másikkal fenyegetőzve hívta ki harezra a vas-óriást. A lokomotív vezetője észrevette ugyan a szegény Don-Quixottot, az ellengőzt is működni engedé, de mind hiába az ember küzdelme a vas-óriással gyászos véget ért.

— **A világ legesodálatraméltóbb vidéke** az Egyesült-Államok ugynevezett nagy nemzeti parkja a Rocky Mountains közt. Impozáns vizesékek, a legpompásabb s legborzasztóbb sziklaláncolatok, forrongó kén-s hőforrások, csodálatos, egymást kölcsönösen szabályozó vízmedencék s mindenféle ritka természetünemények halmozódtak össze e vidéken; mintha a természet itt akarta volna kiállítani ritkaságainak tárlatát. Egy utazó, ki meglátogatta a Yellowstone-völgyet, a geyszer éjjeli látványát következőleg írja le: Hőfőhő gőzgomolyok szállanak fel a földből s fantasztikus alakot öltve, eltűnnek a magasban. Azután sűrű hang hallatszik s óriási gőzgömb repül ki a tűzhányó nyílásából. Reng a föld, felülete repedezik s egy bombához hasonló durranással 8—10 láb teriméjű forrongó víztömeg emelkedik föl a levegőbe. Felszállás közben gőztömegek válnak el, megritkulnak s eltűnnek a végtelen térben. A forrongó vízszlop 200 láb magasságig emelkedik, néhány másodpercig látszólag mozdulatlanul áll meg s újra visszahull a gözölgő mélységbe, melyből csak az imént tört ki.

— **Feleség 150 font dohányért.** A legelső amerikai angol gyarmatok egyike Jamos-Town volt Virginiában, e hely alapításához érdekes történet fűződik. Az első angol gyarmatosok ugyanis mindnyájan nőtlének voltak. Sandys, a kivándorlási társaság pénztárnoka, igen helyesen úgy vélekedett, hogy a gyarmatosok csak úgy fognak állandóan valahol letelepedni, ha csak családokat alapítanak. E czélból James-Townba kilenczven szép fiatal leányt küldött, kik bizonyítvánnyal kezességükre bocsátották és kik megérkeztek után azonnal férjhez is mentek. Minden völégénynek azonban nejeért szállítási díj fejében 150 font dohányt kellett fizetni. Ez nekik pedig alig került valamibe, azért nagy is volt a kereslet asszonyokért, úgy hogy nemsokára második nagyobb szállítmány érkezett. Az élelmes pénztárnok azonban már felemelte a vitelbért, úgy hogy mindegyik völégény 150 fontot volt kénytelen szépeért fizetni. De hiszen ott, hol a szív beszél, egy-két fonttal több vagy kevesebb, már mitsem határoz, annál is inkább, mert a leányok mind igen szépek voltak. Szívesen is megadták a James-Town-i gyarmatosok a 150 font dohányt s boldogan éltek és meg-alapították az első európai családot Virginiában. A szerelem és dohány ezen megható érintkezése 1616 és 1622. között történt.

KÖZGAZDASÁG.

A földmivelők száma.

A föld- és erdőmiveléssel foglalkozók száma hazánkban az 1880-iki népszámlálás adatai szerint a következő:

		%-ban
birtokeos	1.133,086	30.80
haszonbérlet	22,236	0.61
tiszt	10,923	0.30
évi szolga	518,514	14.13
munkás és zsellér	783,748	21.30
családi kisegítő	1.200,610	32.72
összesen:	3.669,117	100.00

E számadatokat dr. Jekelfalussy József — miniszteri titkár az orsz. statisztikai hivatalban — „Népünk hivatása s foglalkozása” czim alatt a m. t. akadémia nemzetgazdasági s statisztikai bizottsága által kiadott értekezése folyamán a következő magyarázattal kíséri:

E kimutatásból kitűnik, hogy az összes népességnek 26.4%-a östermeléssel foglalkozik, mindenesetre tehát elég tekintélyes szám arra, hogy kormány és törvényhozás kiváló gondot fordítsanak ezen osztály érdekeinek megvédésére, mit annál is inkább vélünk hangsúlyozhatni, mert szomoruan tapasztaljuk, hogy számuk tetemesen apad, levén ugyanis 1870-ben ez k száma 4.417,574, vagyis az összes népességnek 32.3%-a. E nagymérvű apadás — és pedig annak kell azt jelezniük, mert az östermelők száma tíz év alatt 748,457 eggyennel, vagyis közel 23 százalékkal apadt — alig találja másban szomorú okát, mint azon sajnós körülményben, hogy a kivándorlók és távollevők nagy tömegét épen a földmivelő osztály szolgáltatja. — Intó példa arra, hogy elérkezettnek látszik az idő, a telepítés ügyét erélyesen felkarolni és minden erővel oda törekedni, hogy az amugy is gyér népességünk ne kényszerüljön megélhetést e hazán kívül keresni.

A földbirtok szerfölötti feldarabolását mutatja a birtokosok nagy száma is, képezvén ugyan is közel harmadrészt (30.80%) az e csoport alatt kimutatott népességnek; s a munkások számát sem tarthatjuk kielégítőnek, mert ha az évi szolgákat, munkásokat és családtagokat is együtvé vesszük, alig esik két eggyen ezekből egy-egy földbirtokosra, és alig egy eggyen öt hold szántóföldre, a mely arányt helyesnek tartani nem lehet.

Hasznos tudnivalók.

Fagyos burgonyát a következő módon lehet használhatóvá tenni. Vesszünk egy sajtárt, tele öntjük vízzel s a fagyos burgonyagumókat egy óra hosszáig áztatjuk, mi közben többször felkavarjuk a vizet s felfrissítjük. Ennek megtörténte után a burgonyákat szárítás végett szellős és száraz padláson vagy napos helyen széttergetjük. Az ily módon kiszáritott burgonyák teljesen élvezhetők, sőt némely burgonyakevelők állítása szerint izletesebbek is, mint a nem fagyosak.

A szilvaaszalásnak egy jó módja. A legszebb és teljesen érett szilvát először is meg kell fosztani magjától, a mint oly módon lehet leggyorsabban végezni, ha a szilvát száránál késsel megszurva, ott belőle a magot kinyomjuk, lehet azonban ily módon magjától el nem való szilvát is aszalni egy lapos porcellán-edénybe rakva, — minden 80 szem szilvára 1/2 kiló cukrot olvasztunk föl s azt ezzel beöntve s egy ruhával letakarva, éjen át ily módon állani hagyjuk. Másnap leöntvén róla a cukrot s az ezáltal belőle kivett nedvvel újra föl- és jó sűrű befőzzük, mire a szilvát újra leöntve vele, azt pár percig egy meleg helyen rajta állani hagyjuk, ekkor pedig kiszedve a cukorból a szilvát s egy szitára rakva jól lecsepegtetjük és mikor teljesen lecesepegett, deszkára téve megszikkadni, kenyér után kemencébe helyeztük. Ily módon a legkitűnőbb aszalt szilvára tehetünk szert.

Felelős szerkesztő: **DR. BOROS GÁBOR.**

Kiadó-tulajdonos: **POLLÁK MÓR.**

1101. számhoz

1882.

Árlejtési hirdetmény.

A nagymélt. magy. kir. közmunka- és közlekedési ministerium 1882. évi auguszt. hó 29-én 20340. szám a. kelt rendeletével a **Gy.-Fehérvár-abrúdbányai törvényhatósági postaút** Zalathna község határában a Trimpoli és Ompoly patakok egyesülésénél árvíz által elpusztított szakaszának újból helyreállítását 1748 frt 89 kr. összeg erejéig engedélyezvén: ezen munkálat foganatosításának biztosítása czéljából **f. évi szeptember hó 18-án, d. e. 10 órakor** kezdődőleg az alsó-fehérmegyei kir. építészeti hivatal irodájában a megye alispánjának vezetése mellett **szó- és írásbeli** ajánlati versenytárgyalás tartatik.

A tervek, költségvetés és építési feltételek alólírott hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők, és ugyanott átvehetők a zárt ajánlati minták is.

Felhívtnak a vállalkozni szándékozók, miszerint a fenn kitett napon és órában 88 frtnyi készpénz vagy ennek megfelelő értékpapírból álló bánatpénzzel ellátva a kir. építészeti hivatal irodájában személyesen jelenjenek meg, vagy pedig jogérvényes írásbeli zárt ajánlatukat az 5%-től bánatpénznek melléklésével nevezett hivatalhoz a kitűzött nap d. e. 10 óráig annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem vétetnek.

N.-Enyed, 1882. szeptember hó 5-én

Alsó-fehérmegyei m. kir. építészeti hivatal.

Kitűnő száraz fiatal hántott cserfa

egész és fél ölenként hazhoz szállítva

☛ **kapható öle 9 frt 25 krért** ☛

Ágcsomók

szekér számra a vágatás helyén O.-Apahidán

JUTÁNYOS ÁRBAN.

Megrendeléseket az ár előleges lefizetése mellett azonnal teljesít

Horváth Ferencz.

2—3

Lakása: Tót-utca.

Van szerencsém teljes tisztelettel tudatni, hogy a már közelgő évadra

öntött fűtő kemenczém

megérkeztek mind hazai gyárakból, melyek a meleget bizton kiállják és **nem hasadnak el**, mivel ezen öntemények sokkal vastagabbak a német vagy morva önteményeknél, — azért jobban fűtenek és melegségük tartósabb.

Előre látva a vasárak tetemes emelkedését, igyekeztem ezen árukat a szokott időnél hamarabb beszerezni és ezáltal azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a gyáraknál már bekövetkezett áremelések daczára is önteményemet az **eddig jutányos árba** számíthatom, sőt hogy t. vevőimnek a kemence vásárlást könnyebbitsem, minden nálam vett öntött vasfűtőt, ha ez eléggé nem melegítne vagy fűstölne, **20 napi próba után** hajlandó vagyok mással kicserélni.

Mint a n.-enyedi kerületi börtön kő-sárkötő iparág kizárólagos raktárossa ajánlom az alábbi fehér vesszőből font

KOSARAKAT

☛ **meglepő olcsó árban.** ☛

U. m.: Fehér vesszőből szilárdan font fáskosarak fedéllel, ugyanez fedél nélkül, úti bőrönd alakú kosarak fedéllel és lezárhatók, karravaló hushordó kosarak, ruhás kosarak. — Továbbá krumpli- és gyümölcsös kosarak zöld vesszőből

☛ **darabja 20 kr.** ☛

Bisztritsány Lajos.

A Collegium-utczában egy **házas telek** 4 szobával, külön konyha- és kamrával, 4 lónak és 2 marhával való istállóval, kettős pin-czéval haszonbérbe kiadó. Bővebben értekezhetni

Bisztritsány Lajos-nál.